

2024/1238

14.5.2024

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2024/1238

ze dne 23. dubna 2024

týkající se rozvoje a posílení integrovaných systémů ochrany dětí v nejllepším zájmu dítěte

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Ochrana dětí před všemi formami násilí je jedním z hlavních cílů Evropské unie. Ustanovení čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) stanoví pro Unii cíl podporovat ochranu práv dítěte. Toto základní právo patří mezi hodnoty, na nichž je Unie podle článku 2 Smlouvy o EU založena. V článku 24 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) je stanoveno, že děti mají právo na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho a že při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte. Tato ochrana by měla být zajištěna nejen v rámci Unie, ale také ve vztazích Unie s okolním světem v souladu s čl. 3 odst. 5 Smlouvy o EU.
- (2) Ochrana dětí je rovněž klíčovým cílem Úmluvy OSN o právech dítěte (dále jen „Úmluva OSN“) ⁽¹⁾, Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) ⁽²⁾, jakož i dalších mezinárodních právních nástrojů ⁽³⁾ a právně nezávazných nástrojů na úrovni OSN ⁽⁴⁾ a na úrovni Rady Evropy ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Úmluva OSN o právech dítěte z roku 1989, jakož i Opční protokol k Úmluvě OSN o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie z roku 2000, Opční protokol k Úmluvě OSN o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů z roku 2000 a Opční protokol k Úmluvě OSN o právech dítěte zavádějící postup předkládání oznámení z roku 2011.

⁽²⁾ Viz také protokoly k této úmluvě, jak je vykládá judikatura Evropského soudu pro lidská práva, a úmluvy Rady Evropy týkající se konkrétně dětí, jako je Úmluva o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání z roku 2007 a Úmluva o styku s dětmi z roku 2003.

⁽³⁾ Viz zejména Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením z roku 2006, nástroje Haagské konference mezinárodního práva soukromého, jako je Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980, Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení z roku 1993, Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí z roku 1996, Úmluva o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů z roku 2007, Protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti z roku 2007 a Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce z roku 1999.

⁽⁴⁾ Viz zejména Výbor OSN pro práva dítěte, obecné připomínky k Úmluvě o právech dítěte; Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením, obecné připomínky č. 4 k článku 24 – právo na inkluzivní vzdělávání z roku 2016, a č. 5 o nezávislém způsobu života a zapojení do společnosti z roku 2017; pokyny pro deinstitutionalizaci, včetně deinstitutionalizace v mimořádných situacích z roku 2022; Valné shromáždění OSN, pokyny k náhradní péči o děti z roku 2010; Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 z roku 2015.

⁽⁵⁾ Viz zejména nástroje přijaté Výborem ministrů: pokyny o justici vstřícné k dětem z roku 2010, doporučení o posílení systémů oznamování případů násilí na dětech, CM/Rec(2023)8, doporučení o účasti dětí a mladých lidí mladších 18 let, CM/Rec(2012)2, doporučení o účinném opatrovnictví pro děti bez doprovodu a odloučené děti v souvislosti s migrací, CM/Rec(2019)11, doporučení o zásadách lidských práv a pokynech pro posuzování věku v souvislosti s migrací, CM/Rec(2022)22, doporučení o pokynech pro dodržování, ochranu a naplňování práv dítěte v digitálním prostředí, CM/Rec(2018)7, doporučení o právech dětí a sociálních službách zohledňujících potřeby dětí a rodin, CM/Rec(2011)12, pokyny pro zdravotní péči zohledňující potřeby dětí z roku 2011, doporučení o právech dětí žijících v ústavních zařízeních, CM/Rec(2005)5 a strategie Rady Evropy pro práva dítěte (2022–2027).

- (3) Prosazování a naplňování práv dětí je ústředním bodem Strategie EU pro práva dítěte (dále jen „strategie“) ⁽⁶⁾. V této strategii se Komise zavázala „předložit iniciativu zaměřenou na podporu rozvoje a posílení integrovaných systémů ochrany dítěte“ jako hlavní cíl boje proti všem formám násilí na dětech a zajištění ochrany dětí.
- (4) Evropský parlament ve svém usnesení o právech dítěte z roku 2021 ⁽⁷⁾ zdůraznil význam vývoje a posílení integrovaných vnitrostátních a nadnárodních systémů ochrany dětí, které budou zahrnovat zdroje a plány provádění a monitorování. V závěrech Rady o strategii EU pro práva dítěte z června 2022 byly členské státy rovněž vyzvány, aby zaujaly integrovaný (koordinovaný a multidisciplinární) přístup k ochraně dětí ⁽⁸⁾. Výbor regionů ve svém stanovisku ⁽⁹⁾ rovněž zdůraznil zásadní potřebu posílit postavení místních a regionálních orgánů v integrovaných systémech ochrany dětí.
- (5) Konzultace s více než 1 000 dětí v rámci nové Platformy EU pro účast dětí ⁽¹⁰⁾ ohledně jejich potřeb v oblasti ochrany svědčí o tom, že ochrana dětí stále není samozřejmostí ⁽¹¹⁾. Toto doporučení rovněž vychází z otevřené veřejné konzultace a výzvy k předložení faktických podkladů. Agentura Evropské unie pro základní práva (dále jen „FRA“) též provedla na žádost Komise zmapování vnitrostátních systémů ochrany dětí v Unii ⁽¹²⁾ a jejich fungování. Klíčové výsledky jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise založeném na důkazech, který je připojen k tomuto doporučení.
- (6) Z hlavního zjištění vyplývá, že vnitrostátní systémy ochrany dětí jsou různorodé. Tyto systémy jsou navrženy v souladu s konkrétními potřebami a přidělenými zdroji, jsou utvářeny specifickými kulturními, společenskými a historickými faktory a vykazují různou mírou decentralizace. Společné výzvy se však týkají například nedostatečných politik prevence a systémů včasného odhalování, chybějící včasné a komplexní podpory (včetně psychosociální), zejména pro děti potřebující souběžnou ochranu, a monitorování. Často chybí koordinační mechanismy, které by zajistily účinnou multidisciplinární reakci napříč ministerstvy nebo různými úrovněmi působnosti. Výzvu představuje rovněž dostupnost a koordinace lidských a finančních zdrojů. Na základě toho je zjevně zapotřebí účinnějších a integrovanějších systémů ochrany dětí.
- (7) Podpora kultury nulové tolerance násilí páchaného na dětech vyžaduje překlenutí propasti mezi mezinárodními normami, politickými závazky a opatřeními a mobilizaci všech příslušných aktérů v celé společnosti ⁽¹³⁾. Mělo by se to týkat násilí v jakékoli podobě, tj. všech forem fyzického nebo psychického násilí, zranění nebo zneužívání, zanedbávání nebo nedbalého zacházení, týrání nebo vykořisťování, včetně pohlavního zneužívání, ať už fyzického, online nebo ve virtuálním světě (dále společně jako „násilí na dětech“). Toto násilí zahrnuje např. domácí násilí, obchodování s lidmi, pohlavní zneužívání, genderově podmíněné násilí včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů a dětských sňatků, jakož i všechny formy šikany a tělesných trestů. V tomto ohledu je hlavním cílem tohoto doporučení podpořit rozvoj integrovaných systémů ochrany dětí v členských státech a posílit jejich fungování a prosadit ochranu dítěte jako prioritu Unie v její vnější činnosti.

⁽⁶⁾ Strategie EU pro práva dítěte (COM(2021) 142 final).

⁽⁷⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2021 o právech dítěte s ohledem na strategii EU pro práva dítěte (2021/2523(RSP)).

⁽⁸⁾ Závěry Rady ze dne 9. června 2022 o Strategii EU pro práva dítěte (10024/22).

⁽⁹⁾ Evropský výbor regionů, stanovisko „Posílení pravomocí místních a regionálních orgánů v souvislosti s integrovanými systémy ochrany dětí“ přijaté na plenárním zasedání ve dnech 17. a 18. dubna 2024. Viz: Základní informace o stanovisku (europa.eu).

⁽¹⁰⁾ Viz: Platforma EU pro účast dětí | Evropská unie (europa.eu).

⁽¹¹⁾ Viz: Ochrana dětí – integrace systémů (europa.eu).

⁽¹²⁾ Viz: Mapování systémů ochrany dětí v EU – aktualizace na rok 2023 | Agentura Evropské unie pro základní práva (europa.eu).

⁽¹³⁾ Viz: Nejvyšší čas skoncovat s násilím na dětech | Zvláštní zástupce generálního tajemníka OSN pro otázky násilí páchaného na dětech.

- (8) Aby bylo možné lépe reagovat na názory a potřeby dětí, což je ústřední bod tohoto doporučení, měly by být vnitrostátní systémy ochrany dětí přizpůsobené konkrétním okolnostem, zaměřené na děti a prováděné na nejhodnější úrovni řízení. Členské státy by měly usnadnit meziodvětvovou spolupráci a koordinaci mezi soukromými subjekty, orgány na místní, regionální a celostátní úrovni a orgány, institucemi a jinými subjekty Unie, aby zajistily rovný přístup ke službám na ochranu dětí. Při naslouchání názorům dětí by měl být brán v úvahu především nejlepší zájem dítěte. Integrovaný přístup by měl rovněž propojovat prevenci, včasné varování, oznamování, meziodvětvovou podporu a monitorování.
- (9) V oblasti ochrany dětí mají jednotliví aktéři s různou úrovní pravomocí a z různých odvětví specifickou odpovědnost. Zásadní význam mají jasné vymezené úlohy a úzká koordinace mezi všemi příslušnými aktéry, zejména orgány veřejné moci (na všech úrovních, v souladu s jejich pravomocemi), soukromými subjekty a organizacemi občanské společnosti. Příslušní odborníci a subjekty působí v různých odvětvích, jako je vzdělávání a odborná příprava (učitelé, vychovatelé, podpůrné služby na všech úrovních, včetně předškolního vzdělávání a péče), sociální oblast (např. sociální pracovníci, poskytovatelé služeb, poskytovatelé ústavní a pěstounské péče), zdravotnictví (včetně duševního zdraví), oblast justice a prosazování práva (např. právníci, soudci, policie, odborníci pracující v uzavřených nebo polouzavřených institucích), azyl a migrace, diplomatická a konzulární ochrana, digitální technologie, sport, volný čas, média nebo kultura, finance, podnikání a životní prostředí, a vedle nich i tradiční a náboženští vůdci. Rodiny a komunity hrají v ochraně dětí ústřední roli, stejně jako děti samotné.
- (10) Široká škála nástrojů, které mají členské státy k dispozici, a to i na úrovni Unie (právní předpisy, politiky a financování), může přispět k větší integraci a stabilitě systémů ochrany dětí. Toto doporučení jako takové vychází z příslušného *acquis* Unie týkajícího se práv dětí, jakož i z nezávazných opatření přijatých v této oblasti⁽¹⁴⁾. Jeho cílem je zavést komplexní a průřezový přístup k ochraně dětí, který by spojil již existující právní předpisy a opatření, aby systémy ochrany dětí fungovaly integrovaněji a zaměřovaly se na děti.
- (11) Podpora rovnosti a inkluze v naší společnosti je důležitým nástrojem prevence násilí. Děti s určitými charakteristickými znaky, které souvisejí s příčinami diskriminace, se častěji setkávají se šikanou. Například u dětí se zdravotním postižením je vyšší riziko, že se stanou oběťmi násilí a zneužívání jak v domácím prostředí, tak v institucích⁽¹⁵⁾. 11 % LGBTI dětí ve věku 15 až 17 let zažilo během pěti let předcházejících výzkumu z roku 2019 fyzický nebo sexuální útok v důsledku své příslušnosti k LGBTI⁽¹⁶⁾. U dětí, které se staly svědky rasistických projevů a zažily autocenzuru při odhalování své identity, se častěji objevují sociálně-emocionální problémy než u těch, které se s nimi nesetkaly. To platí zejména pro romské děti, které se v každodenním životě často setkávají s diskriminací, anticiganismem a socioekonomickým vyloučením⁽¹⁷⁾. Proto je nezbytné, aby integrované systémy ochrany dětí byly inkluzivní a zajistily, že se všemi dětmi bude vždy zacházeno stejně a bez diskriminace v souladu s pěti strategiemi Komise pro Unii rovnosti⁽¹⁸⁾, Strategií EU pro boj proti antisemitismu a podporu židovského života⁽¹⁹⁾ a akčním plánem pro integraci a začleňování⁽²⁰⁾. Společné sdělení s názvem „Stop nenávisti“ má za cíl zvýšit úsilí EU v boji proti všem formám nenávisti⁽²¹⁾.

⁽¹⁴⁾ Příloha tohoto doporučení obsahuje orientační přehled příslušných právních aktů Unie, politických dokumentů a možností financování.

⁽¹⁵⁾ Jak je uznáno ve Strategii pro práva osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 (COM(2021) 101 final) na základě analýzy provedené agenturou FRA, viz: Násilí na zdravotně postižených dětech: právní předpisy, politiky a programy v EU | Agentura Evropské unie pro základní práva (europa.eu).

⁽¹⁶⁾ Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), *A long way to go for LGBTI equality* (Dlouhá cesta k rovnosti LGBTI osob), 2020; FRA LGBTI Survey Data Explorer.

⁽¹⁷⁾ Zpráva o hodnocení rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020 (COM(2018) 785 final).

⁽¹⁸⁾ Sdělení o strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (COM(2020) 152 final), sdělení o strategickém rámci EU pro rovnost, začlenění a účast Romů (COM(2020) 620 final), doporučení Rady o rovnosti, začlenění a účasti Romů (Úř. věst. C 93, 19.3.2021, s. 1), sdělení o strategii pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025 (COM(2020) 698 final), Strategie práv osob se zdravotním postižením (COM(2021) 101 final) a sdělení o akčním plánu EU proti rasismu na období 2020–2025 (COM(2020) 565 final).

⁽¹⁹⁾ Sdělení Komise – Strategie EU pro boj proti antisemitismu a podporu židovského života (2021–2030) (COM(2021) 615 final).

⁽²⁰⁾ Sdělení Komise o akčním plánu pro integraci a začleňování na období 2021–2027 (COM(2020) 758 final).

⁽²¹⁾ Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě „Stop nenávisti: Evropa je ve svém postoji jednotná“ ze dne 6. prosince 2023 (JOIN (2023) 51 final).

- (12) Duševní zdraví a psychologická podpora jsou základními prvky v každé fázi ochrany dětí. Sdělení Komise o komplexním přístupu k duševnímu zdraví⁽²²⁾ se zaměřuje na posílení duševního zdraví dětí. Komise uznává dětství jako rozhodující etapu pro duševní zdraví v průběhu celého života. V rámci celoškolského přístupu k životní pohodě jsou duševní zdraví a nenásilný jazyk klíčové, pokud jde o prevenci šikany, včetně kyberšikany, a násilí, a to ve spolupráci s odborníky na duševní zdraví a rodinami. Na to upozorňuje zejména odborná skupina Komise pro podpůrné vzdělávací prostředí pro skupiny, kterým hrozí studijní neúspěchy, a pro podporu dobrých podmínek ve školách⁽²³⁾, která přispívá k vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025⁽²⁴⁾. Tato činnost podporuje provádění doporučení Rady ze dne 28. listopadu 2022 o cestách ke školnímu úspěchu⁽²⁵⁾.
- (13) Jedním z hlavních faktorů ovlivňujících sociální vyloučení dětí je nerovný přístup ke klíčovým službám, které jsou nezbytné pro jejich blaho a pro rozvoj jejich sociálních, kognitivních a emocionálních dovedností. Evropský pilíř sociálních práv⁽²⁶⁾ ve své zásadě 11 stanoví, že děti mají právo na cenově dostupné a kvalitní vzdělávání a péči v raném věku a právo na ochranu před chudobou a že děti ze znevýhodněných prostředí mají právo na zvláštní opatření pro zvýšení rovných příležitostí. Doporučení Rady (EU) 2021/1004⁽²⁷⁾ o evropské záruce pro děti navíc vyzývá členské státy, aby předcházely sociálnímu vyloučení a bojovaly proti němu tím, že dětem v nouzi zaručí účinný přístup k souboru klíčových služeb, jako je vzdělávání, zdravotní péče a bydlení. To se týká zejména dětí, které pocházejí z nestabilního, násilného či zneužívajícího rodinného prostředí. Evropský pilíř sociálních práv, evropská záruka pro děti a Evropská strategie v oblasti péče⁽²⁸⁾ představují komplexní politický rámec EU pro zajištění přístupu k základním službám pro děti ve zranitelném postavení nebo ze znevýhodněného prostředí. Členské státy byly v doporučení Rady o předškolním vzdělávání a péči⁽²⁹⁾ rovněž podpořeny v jejich úsilí o zlepšení přístupu k předškolnímu vzdělávání a péči a o zlepšení jejich kvality. Strategie EU pro mládež na období 2019–2027⁽³⁰⁾ připomenula, že třetina mladých lidí v Evropě je ohrožena chudobou a sociálním vyloučením, což má dopad na uplatňování jejich sociálních práv. Mnozí z nich stále čelí různým formám diskriminace, předsudkům a trestným činům z nenávisť. Proto je zásadní řešit nerovnosti a usilovat o zajištění rovných příležitostí pro nejmladší generace v Evropě, včetně těch nejvíce marginalizovaných a vyloučených.
- (14) Pohlavní zneužívání a pohlavní vykořisťování dětí je vyvíjející se trestná činnost, která je v Unii stále častější. Toto doporučení odráží význam závazku Unie chránit děti před pohlavním zneužíváním, a to online i offline. Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí⁽³¹⁾ na tuto trestnou činnost pohlíží komplexně a využívá všechny legislativní i nelegislativní nástroje dostupné na úrovni EU k prevenci a potírání těchto trestných činů a k poskytování pomoci obětem, přičemž mobilizuje všechny zúčastněné strany od orgánů veřejné moci až po soukromý sektor. V rámci této strategie Komise přijala návrh nařízení o předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boji proti němu⁽³²⁾, na jehož základě by byli poskytovatelé online služeb povinni předcházet šíření materiálů pohlavního zneužívání dětí a groomingu dětí. Směrnice o pohlavním zneužívání dětí⁽³³⁾ stanoví definice trestných činů a sankce v oblasti

⁽²²⁾ Sdělení o komplexním přístupu k duševnímu zdraví (COM(2023) 298 final).

⁽²³⁾ Viz: Odborná skupina Komise pro dobré podmínky ve školách.

⁽²⁴⁾ Sdělení Komise o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025 (COM(2020) 625 final).

⁽²⁵⁾ Doporučení Rady ze dne 28. listopadu 2022 o cestách ke školnímu úspěchu a o nahrazení doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky (Úř. věst. C 469, 9.12.2022, s. 1).

⁽²⁶⁾ Interinstitucionální vyhlášení evropského pilíře sociálních práv (Úř. věst. C 428, 13.12.2017, s. 10).

⁽²⁷⁾ Doporučení Rady (EU) 2021/1004 ze dne 14. června 2021, kterým se zavádí evropská záruka pro děti (Úř. věst. L 223, 22.6.2021, s. 14).

⁽²⁸⁾ Sdělení Komise o Evropské strategii v oblasti péče (COM(2022) 440 final).

⁽²⁹⁾ Doporučení Rady ze dne 8. prosince 2022 o předškolním vzdělávání a péči: barcelonské cíle pro rok 2030 (Úř. věst. C 484, 20.12.2022, s. 1).

⁽³⁰⁾ Usnesení Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže: Strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027 (Úř. věst. C 456, 18.12.2018, s. 1).

⁽³¹⁾ Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí (COM(2020) 607 final).

⁽³²⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu (COM(2022) 209 final).

⁽³³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV (směrnice o pohlavním zneužívání dětí) (Úř. věst. L 335, 17.12.2011, s. 1).

pohlavního zneužívání a vykořisťování dětí a stanoví povinnosti členských států v souvislosti s předcházením těchto trestných činů a pomocí a podporou obětem. Komise v rámci strategie přijala návrh na revizi této směrnice ⁽³⁴⁾.

- (15) Děti musí být chráněny ve fyzickém i digitálním prostředí před riziky, jako je (kybernetická) šikana a obtěžování. To je zvláště zdůrazněno v závěrech Rady o posílení digitálních dovedností za účelem ochrany a prosazování základních práv v digitálním věku ⁽³⁵⁾ a o podpoře well-beingu v digitálním vzdělávání ⁽³⁶⁾. Cílem nové Evropské strategie pro lepší internet pro děti (BIK+) ⁽³⁷⁾ je zajistit, aby děti byly v nové digitální dekádě chráněny a respektovány a bylo posíleno jejich postavení online, přičemž ochrana nezletilých osob představuje klíčový prvek v legislativním a politickém rámci, např. v nařízení o digitálních službách ⁽³⁸⁾, směrnici o audiovizuálních mediálních službách ⁽³⁹⁾, obecném nařízení o ochraně osobních údajů ⁽⁴⁰⁾ a iniciativě EU týkající se webu 4.0 a virtuálních světů ⁽⁴¹⁾. Pod záštitou BIK+ Komise pokračuje v boji proti kybernetické šikaně, zejména prostřednictvím činnosti sítě center pro bezpečnější internet, na jejichž financování se podílí EU a jež poskytují linky pomoci, jakož i odbornou přípravu a zdroje, které lze využívat ve formálním a neformálním vzdělávacím prostředí.
- (16) Vnitrostátní systémy soudnictví členských států by měly zohledňovat potřeby dětí jako obětí, podezřelých, obviněných nebo odsouzených osob, svědků nebo jiných účastníků soudního řízení, aby se usnadnil účinný výkon jejich práv. Směrnice o právech obětí ⁽⁴²⁾, směrnice o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení ⁽⁴³⁾, a strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025) ⁽⁴⁴⁾ výslovně stanoví nebo se zaměřují na podporu konkrétních práv a záruk pro děti, na které se vztahují. V případě obětí trestných činů je zapotřebí cílený, integrovaný přístup více subjektů s cílem podpořit a chránit dětské oběti prostřednictvím služeb odpovídajících jejich věku. U dětí, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami, by měl být přijat multidisciplinární přístup, zejména

⁽³⁴⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti materiálem pohlavního zneužívání dětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV (přepřacované znění) (COM(2024) 60 final).

⁽³⁵⁾ Závěry Rady o posílení digitálních dovedností za účelem ochrany a prosazování základních práv v digitálním věku ze dne 20. října 2023 (14309/23).

⁽³⁶⁾ Závěry Rady o podpoře well-beingu v digitálním vzdělávání ze dne 28. listopadu 2022 (14982/22).

⁽³⁷⁾ Sdělení o digitální dekádě pro děti a mládež: nová Evropská strategie pro lepší internet pro děti (BIK+) (COM(2022) 212 final).

⁽³⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (akt o digitálních službách) (Úř. věst. L 277, 27.10.2022, s. 1).

⁽³⁹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb („směrnice o audiovizuálních mediálních službách“) s ohledem na měnící se situaci na trhu (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 69).

⁽⁴⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁴¹⁾ Sdělení o iniciativě EU v oblasti webu 4.0 a virtuálních světů: náskok na cestě k další technologické transformaci (COM/2023/442 final).

⁽⁴²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57).

⁽⁴³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení (Úř. věst. L 132, 21.5.2016, s. 1).

⁽⁴⁴⁾ Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025) (COM(2020) 258 final).

pro individuální posouzení konkrétní situace, potřeb a zranitelnosti dítěte. Toto doporučení dále odráží význam nařízení o výživném⁽⁴⁵⁾ a nařízení Brusel IIb⁽⁴⁶⁾, neboť posiluje přeshraniční justiční spolupráci v rámci Unie v občanských věcech týkajících se dětí. Ústřední orgány určené podle nařízení Brusel IIb mají význam při poskytování pomoci v přeshraničních případech týkajících se ochrany dětí. Děti jsou také obětmi obchodování s lidmi za účelem všech forem vykořisťování⁽⁴⁷⁾. Dětské oběti obchodování s lidmi jsou podle směrnice o boji proti obchodování s lidmi považovány za zvláště zranitelné⁽⁴⁸⁾ a strategie EU proti obchodování s lidmi (2021–2025) jim věnuje zvláštní pozornost. V systémech ochrany dětí hrají důležitou úlohu linky důvěry pro děti (116 111), tísňové linky pro případy pohřešovaných dětí (116 000) a další vnitrostátní (dětské) linky důvěry a tísňové linky.

- (17) Ochrana práv migrujících dětí, včetně dětí bez doprovodu, které usilují o mezinárodní ochranu, vyžaduje neustálé úsilí o řešení problémů v této oblasti. Pro migrující děti, zejména ty, které cestují bez doprovodu nebo jsou odloučeny od svých rodin, představuje násilí každodenní hrozbu⁽⁴⁹⁾. Dětskí migranti a uprchlíci jsou obzvláště zranitelní a vyžadují specifickou a vhodnou ochranu, jak je zdůrazněno ve sdělení o ochraně migrujících dětí⁽⁵⁰⁾. Zranitelnost dětí se zhoršuje, pokud se jedná o děti bez doprovodu nebo děti odloučené od rodiny. V kontextu útočné války Ruska proti Ukrajině se Komise plně zavázala podporovat členské státy při ochraně dětí vysídlených z Ukrajiny na území EU⁽⁵¹⁾. To zahrnuje podporu tísňových linek pro případy pohřešovaných dětí a linek důvěry pro děti, jakož i pomoc při zajišťování jejich začlenění do vnitrostátních vzdělávacích systémů a poskytování poradenství členskými státy s cílem pomoci zajistit rychlé napojení vysídlených dětí na vnitrostátní systémy ochrany dětí⁽⁵²⁾.
- (18) Pakt o migraci a azylu, u něhož se očekává konečné přijetí Radou⁽⁵³⁾, zavádí další záruky a povinnosti v oblasti ochrany dětí, které bude třeba uvést do praxe před zahájením jeho uplatňování. Nejvladnější zájem dítěte zůstává ústředním bodem celého *acquis* EU v oblasti azylu, kde musí být prvořadým hlediskem. Členské státy musí s ohledem na kontinuitu a stabilitu péče identifikovat a zohlednit veškerá zvláštní opatření, která by děti žádající o azyl mohly po překročení hranic potřebovat. Pakt zkracuje lhůty pro ustanovení zástupců dětí a zpřisňuje normy týkající se jejich odborné přípravy, kvalifikace a dohledu nad nimi a zároveň zakotvuje nutnost přihlížet k názorům dětí a poskytovat jim vhodně přizpůsobené informace. Zkracuje lhůty související s přístupem všech dětí ke vzdělávání a rozšiřuje přístup dětí ke zdravotní péči, aby jim byl poskytován stejný druh zdravotní péče jako v případě nezletilých státních příslušníků dané země. Zahrnuje silnější záruky pro nezletilé osoby, pokud jde o zajištění, s upřesněním, že děti by zpravidla neměly být zadržovány. Jak je zdůrazněno v akčním plánu pro integraci a začleňování⁽⁵⁴⁾, dalším zásadním aspektem, který je třeba v systému ochrany dětí zohlednit, je podpora poskytovaná při přechodu do dospělosti, aby se zajistilo, že tento přechod proběhne co nejlépe a co nejudržitelněji.

⁽⁴⁵⁾ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech výživových povinností (Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1).

⁽⁴⁶⁾ Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (Úř. věst. L 178, 2.7.2019, s. 1).

⁽⁴⁷⁾ V roce 2022 tvořily děti 15 % obětí registrovaných v EU. Viz: Počet obětí obchodování s lidmi v Evropě vzrostl o 10 % a podíl občanů EU mezi oběti se zvýšil na 59 % – Evropská komise (europa.eu).

⁽⁴⁸⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV (Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1).

⁽⁴⁹⁾ Úřad zvláštního zástupce generálního tajemníka OSN pro otázky násilí páchaného na dětech a Universidad Iberoamericana, Násilí páchané na migrujících dětech – od pokračujícího násilí k pokračující ochraně, 2020.

⁽⁵⁰⁾ Sdělení o ochraně migrujících dětí (COM(2017) 211 final).

⁽⁵¹⁾ Viz: Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o dočasné ochraně osob přecházejících před agresivní válkou Ruska proti Ukrajině: ohlédnutí po roce (COM(2023) 140 final).

⁽⁵²⁾ Viz: Na útek z Ukrajiny: ochrana dětí – Evropská komise (europa.eu).

⁽⁵³⁾ Viz: Prohlášení předsedkyně Evropské Komise: Pakt o migraci a azylu (europa.eu)

⁽⁵⁴⁾ Akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027 (COM(2020) 758 final).

- (19) Unie poskytuje široké možnosti financování s cílem přispět k ochraně dětí před všemi formami násilí. Financování Unie je k dispozici na podporu rozvoje a posílení integrovaných systémů ochrany dětí v členských státech a dalších relevantních opatření. Pro usnadnění orientace v různých programech zavedla Komise jednotnou bránu pro fondy Unie, čímž umožňuje uživatelům nalézt příslušné možnosti financování⁽⁵⁵⁾. Příjemci finančních prostředků Unie jsou povinni při jejich čerpání respektovat hodnoty, zásady, platné právní předpisy a smluvní ustanovení Unie. Komise zavedla opatření na podporu dodržování předpisů a řešení jejich možných porušení. Kromě toho musí členské státy v případě fondů EU, na které se vztahuje nařízení o společných ustanoveních⁽⁵⁶⁾, splňovat horizontální základní podmínky týkající se Listiny a Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Členské státy jsou proto povinny zavést účinné mechanismy, které zajistí, aby programy podporované z těchto fondů Unie a jejich provádění byly v souladu s Listinou a Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením.
- (20) Komise rovněž poskytuje zvláštní finanční podporu na prevenci a potírání násilí páchaného na dětech, genderově podmíněného násilí vůči dívkám a domácího násilí a na ochranu obětí tohoto násilí v rámci složky Daphne programu Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV)⁽⁵⁷⁾. Složka Rovnost, práva a genderová rovnost v rámci programu CERV poskytuje další možnosti financování na podporu práv dětí a účasti dětí a na boj proti diskriminaci, jíž určité skupiny dětí čelí. Program Spravedlnost⁽⁵⁸⁾ rovněž podporuje ochranu dětí prostřednictvím možností financování, zejména v oblasti justice vstřícné k dětem.
- (21) Nástroj pro technickou podporu⁽⁵⁹⁾ poskytuje na vyžádání individuálně přizpůsobené technické odborné znalosti pro navrhování a provádění strukturálních reforem v členských státech. To zahrnuje oblasti vzdělávání, sociálních služeb, migrace a správy hranic, zdravotnictví a spravedlnosti, například podporu budování dětských domů (*Barnahus*)⁽⁶⁰⁾. Integrované systémy ochrany dětí jsou rovněž součástí stěžejní iniciativy pro technickou podporu na rok 2024 týkající se posílení demokracie a právního státu⁽⁶¹⁾. Boji proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení se mohou věnovat meziodvětvové reformy v rámci stěžejní iniciativy týkající se provádění evropské záruky pro děti, které také nabízejí možnost poskytovat technickou podporu ve více zemích.
- (22) Dalšími specifickými otázkami týkajícími se ochrany a blaha dětí se může zabývat řada dalších programů financování z EU. To se může týkat zejména duševního zdraví dětí, očkování a onkologické prevence a péče u dětí v rámci programu EU pro zdraví (EU4Health)⁽⁶²⁾. Dětská chudoba a sociální vyloučení spadají pod Evropský sociální fond plus⁽⁶³⁾; obchodování s dětmi a pohlavní zneužívání dětí pod Fond pro vnitřní bezpečnost⁽⁶⁴⁾; podpora v oblasti azylu,

⁽⁵⁵⁾ Viz: Financování a nabídková řízení (europa.eu).

⁽⁵⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159).

⁽⁵⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/692 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí program Občané, rovnost, práva a hodnoty a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1381/2013 a nařízení Rady (EU) č. 390/2014 (Úř. věst. L 156, 5.5.2021, s. 1).

⁽⁵⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/693 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí program Spravedlnost a zrušuje nařízení (EU) č. 1382/2013 (Úř. věst. L 156, 5.5.2021, s. 21).

⁽⁵⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/240 ze dne 10. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro technickou podporu (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 1).

⁽⁶⁰⁾ Viz: Barnahus.

⁽⁶¹⁾ Viz: Stěžejní iniciativa Nástroje pro technickou podporu na rok 2024 – Posílení demokracie a právního státu – Evropská komise (europa.eu).

⁽⁶²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/522 ze dne 24. března 2021, kterým se zavádí program činnosti Unie v oblasti zdraví (program EU pro zdraví („EU4Health“) na období 2021–2027 a zrušuje nařízení (EU) č. 282/2014 (Úř. věst. L 107, 26.3.2021, s. 1).

⁽⁶³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1057 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) a zrušuje nařízení (EU) č. 1296/2013 (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 21).

⁽⁶⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1149 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Fond pro vnitřní bezpečnost (Úř. věst. L 251, 15.7.2021, s. 94).

integrace nebo navrácení zaměřená na děti ze zemí mimo EU pod Azylový, migrační a integrační fond⁽⁶⁵⁾; přístup k neregulovaným službám v oblasti vzdělávání, bydlení, zdravotní péče, sociální péče a péče o děti pod Evropský fond pro regionální rozvoj⁽⁶⁶⁾. Reformy, investice a politiky pro příští generaci dětí a mládeže, např. v oblasti vzdělávání a dovednosti, lze rovněž řešit v rámci Nástroje pro oživení a odolnost⁽⁶⁷⁾. Unie spolufinancuje centra pro bezpečnější internet v členských státech za účelem zajišťování osvětových činností a zdrojů v oblasti bezpečnosti dětí na internetu. Podporuje rovněž děti, pečovatele a pedagogy prostřednictvím poradenských a ohlašovacích služeb v podobě dětských linek důvěry a tísňových linek pro oznamování materiálů pohlavního zneužívání dětí. Rámcový program Unie pro výzkum a inovace Horizont Evropa⁽⁶⁸⁾ rovněž v rámci tematických oblastí výzkumu podporuje různé projekty související s ochranou dětí, včetně prevence pohlavního vykořisťování dětí a domácího a sexuálního násilí.

- (23) Závazek Unie v oblasti ochrany dětí se rovněž odráží v její vnější činnosti. V roce 2022 žilo v oblasti konfliktu přibližně 468 milionů dětí (tj. více než každé šesté dítě). Obětí dětské práce bylo v roce 2020 160 milionů dětí (9,6 % všech dětí ve světě)⁽⁶⁹⁾. Každých 10 minut zemře někde na světě v důsledku násilí jedna dospívající dívka⁽⁷⁰⁾. Činnost Unie v zájmu celosvětového prosazování dětských práv a ochrany dětí vychází ze způsobu, jakým Unie rozvíjí a posiluje své základy v oblasti demokracie a základních práv v rámci Unie. Cílem akčního plánu pro mládež ve vnější činnosti EU⁽⁷¹⁾ je podporovat smysluplnou účast a posílení postavení dětí a mládeže v rámci vnější činnosti Unie. Akční plán pro rovnost žen a mužů III⁽⁷²⁾ má za cíl bojovat proti všem formám genderově podmíněného násilí. Ochrana dětí je klíčovým cílem obecných zásad Unie týkajících se prosazování a ochrany práv dítěte a dětí v ozbrojených konfliktech⁽⁷³⁾. Akční plán EU pro lidská práva a demokracii (2020–2024)⁽⁷⁴⁾ vyzývá partnerské země například k budování a posilování systémů ochrany dětí a k přijetí politiky nulové tolerance vůči dětské práci. K tomuto cíli přispěje navrhované nařízení o zákazu produktů pocházejících z nucené práce na trhu Unie. Tento závazek byl rovněž zohledněn ve sdělení o důstojné práci⁽⁷⁵⁾, které podpoří boj proti dětské práci.

⁽⁶⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1147 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond (Úř. věst. L 251, 15.7.2021, s. 1).

⁽⁶⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 60).

⁽⁶⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽⁶⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků a zrušují nařízení (EU) č. 1290/2013 a (EU) č. 1291/2013 (Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 1).

⁽⁶⁹⁾ Mezinárodní organizace práce a UNICEF, *Dětská práce: obecné odhady za rok 2020, trendy a budoucí směřování*, 2021.

⁽⁷⁰⁾ UNICEF, *Statistický přehled týkající se násilí na dospívajících dívkách*, 2014.

⁽⁷¹⁾ Akční plán pro mládež ve vnější činnosti EU na období 2022–2027, podpora smysluplné účasti a posílení postavení mládeže ve vnější činnosti EU v zájmu udržitelného rozvoje, rovnosti a míru (JOIN(2022) 53 final).

⁽⁷²⁾ Akční plán EU pro rovnost žen a mužů (GAP) III – ambiciózní agenda pro genderovou rovnost a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU (JOIN(2020) 17 final).

⁽⁷³⁾ Zásady EU týkající se práv dětí a ozbrojených konfliktů, aktualizováno v roce 2008.

⁽⁷⁴⁾ Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024 (JOIN(2020) 5 final).

⁽⁷⁵⁾ Sdělení Komise o důstojné práci na celém světě v zájmu globální spravedlivé transformace a udržitelného oživení (COM(2022) 66 final).

- (24) Je naléhavě zapotřebí chránit děti před změnou klimatu a environmentálními riziky, a to jak na území EU, tak na celém světě. Děti jsou v důsledku zhoršování životního prostředí, změny klimatu, znečištění a ztráty biologické rozmanitosti daleko více než dospělí vystaveny riziku vážné újmy, včetně nevratných a celoživotních následků a smrti⁽⁷⁶⁾. Zvyšuje se tak riziko, že děti budou čelit závažnému porušování práv v důsledku vysídlení, hladomoru a vyšší míry násilí⁽⁷⁷⁾, zejména v ozbrojených konfliktech. Je třeba řešit rozdílné dopady změny klimatu a zhoršování životního prostředí na ženy, děti a zranitelné skupiny⁽⁷⁸⁾. Pokyny k adaptačním strategiím a plánům členských států do roku 2023⁽⁷⁹⁾ zdůrazňují, že mezi subjekty, u nichž je vyšší pravděpodobnost, že dopady změny klimatu pocítí, jsou i děti, které je třeba do procesu adaptace na změnu klimatu zapojit. Při přijímání opatření k řešení změny klimatu by strany měly dodržovat, prosazovat a zohledňovat své příslušné povinnosti v oblasti lidských práv, včetně práv dětí⁽⁸⁰⁾. Rámec globálního cíle pro přizpůsobení se změně klimatu, který byl přijat na jednání konference COP28⁽⁸¹⁾, vyzývá smluvní strany k zajištění mezigenerační spravedlnosti a sociální spravedlnosti s ohledem na zranitelné skupiny včetně dětí. Je tedy rovněž nezbytné zajistit aktivní účast dětí na rozhodování o zásadních otázkách týkajících se ochrany jejich práv. Hledisko dětí a mladých lidí je součástí činností prováděných v souvislosti s evropským klimatickým paktem⁽⁸²⁾, zejména v rámci sítě vyslanců a partnerů klimatického paktu.
- (25) Toto doporučení je určeno členskými státy. Kandidátské země, možné kandidátské země na přistoupení k Unii a země, které se účastní ujednání politiky sousedství, se rovněž vyzývají, aby se tímto doporučením řídily,

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

Předmět

1. Členské státy by měly přijmout účinná, vhodná a přiměřená opatření k dalšímu rozvoji a posílení integrovaných systémů ochrany dětí s cílem chránit děti před jakoukoli formou násilí, čímž se rozumí všechny formy fyzického nebo psychického násilí, zranění nebo zneužívání, zanedbávání nebo nedbalého zacházení, špatného zacházení nebo vykořisťování, včetně pohlavního zneužívání, a to fyzicky, online nebo ve virtuálním světě (dále jen „násilí na dětech“).
2. Členské státy by měly zaujmout integrovanější přístup v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Dítětem se rozumí osoba mladší 18 let⁽⁸³⁾.

Děti ve středu zájmu systémů ochrany

Respektování dětí jako nositelů práv, naslouchání jejich názorům a jejich informování způsobem, který je k nim vstřícný, a zvyšování informovanosti

3. Pro členské státy by prvořadým hlediskem měl vždy být nejlepší zájem dítěte, a proto by měly zajistit, aby děti byly uznávány, respektovány a chráněny jako nositelé práv s nezadatelným právem na ochranu.

⁽⁷⁶⁾ Zpráva zvláštního zpravodaje OSN o závazcích v oblasti lidských práv týkajících se života v bezpečném, čistém, zdravém a udržitelném životním prostředí, A/HRC/37/58, 2018, body 57 a 58.

⁽⁷⁷⁾ Výbor OSN pro práva dítěte, obecná připomínka č. 26 o právech dětí a životním prostředí se zvláštním zaměřením na změnu klimatu, 2023.

⁽⁷⁸⁾ Společné sdělení o řešení dopadů změny klimatu a zhoršování životního prostředí (JOIN(2023)19 final).

⁽⁷⁹⁾ Sdělení Komise: Pokyny k adaptačním strategiím a plánům členských států (Úř. věst. C 264, 27.7.2023, s. 1).

⁽⁸⁰⁾ Oficiální postoj EU pro jednání COP28 obsažený v závěrečných prohlášeních Rady o přípravách na 28. zasedání konference smluvních stran (COP28) Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) v Dubaji, 17. října 2023.

⁽⁸¹⁾ UNFCCC, Globální cíl pro přizpůsobení se změně klimatu.

⁽⁸²⁾ Viz: Evropský klimatický pakt – Evropská unie (europa.eu).

⁽⁸³⁾ V souladu s definicí uvedenou v Úmluvě OSN o právech dítěte.

4. Členské státy by měly na celostátní, regionální a místní úrovni zavést mechanismy, které dětem umožní svobodně vyjádřit své názory na záležitosti, které se jich týkají, a to smysluplným, inkluzivním, přístupným a bezpečným způsobem. V těchto záležitostech by členské státy měly posílit postavení dětí tím, že zohlední jejich názory v souladu s jejich věkem a vyspělostí a zajistí zejména zapojení dětí do rozvoje, monitorování a hodnocení strategií, politik, programů a služeb v oblasti ochrany dětí.
5. Členské státy by měly aktivně zvyšovat informovanost o právech a potřebách dětí, o posílení postavení dětí a o preventivních a ochranných opatřeních. Tato opatření by měla zahrnovat možnosti oznámit nebezpečné situace a získat podporu, včetně psychologické podpory, a informace o konkrétních rizicích spojených s jakoukoli formou násilí na dětech, včetně pohlavního zneužívání dětí. Členské státy by měly poskytovat informace veřejnosti, včetně dětí, jejich rodičů a pečujících osob, všech dospělých, kteří jsou v kontaktu s dětmi napříč odvětvími, a všech příslušných zúčastněných stran.
6. Členské státy by měly podporovat a propagovat používání přístupného a k dětem vstřícného jazyka, a to i ve školách, prostřednictvím zúčastněných stran a v mediálních kampaních, včetně sociálních médií. Tento jazyk by měl být přizpůsoben věku, vyspělosti a potřebám daných dětí.

Zajištění inkluzivních systémů ochrany dětí

7. Členské státy by měly přijmout vhodná opatření, aby zajistily, že s dětmi bude vždy zacházeno bez jakékoli diskriminace a způsobem, který chrání jejich důstojnost. Takové zacházení by mělo odpovídat jejich věku, vyspělosti a úrovni chápání a mělo by zohledňovat jejich jedinečnou osobnost, zájmy a případné zvláštní potřeby. Členské státy by měly usilovat o zajištění toho, aby všechny děti v celé své rozmanitosti mohly požívat stejných práv na přístup k ochraně a mít z ní prospěch na celém jejich území, v městských, venkovských a odlehlých oblastech nebo v nejvzdálenějších regionech Unie, a to na rovnoprávném základě. Podle článku 21 Listiny je zakázána jakákoli diskriminace založená na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.
8. Členské státy by měly poskytovat cílenou podporu určitým skupinám dětí, jako jsou děti v nouzi, děti, které zažívají zvláštní znevýhodnění, a děti ohrožené diskriminací nebo vystavené specifickým rizikům násilí, s cílem zajistit pro všechny děti dostupné a kvalitní služby a péči zohledňující potřeby dětí. Členské státy by měly věnovat zvláštní pozornost doporučením uvedeným v evropské záruce pro děti a vnitrostátním akčním plánům přijatým v této souvislosti, a to i prostřednictvím přidělení odpovídajících zdrojů.
9. Členské státy se vybízejí, aby v rámci vnitrostátních akčních plánů, akcí a strategií přijatých v souvislosti se strategiemi Komise pro Unii rovnosti, Strategií EU pro boj proti antisemitismu a podporu židovského života a akčním plánem pro integraci a začleňování prováděly příslušná opatření týkající se dětí, včetně boje proti diskriminaci dětí a zajištění jejich ochrany.

Reakce na potřeby dětí v oblasti bezpečnosti ve fyzickém i digitálním prostředí

10. Členské státy by měly přijmout opatření s cílem zajistit, aby děti byly v bezpečí a cítily se bezpečně ve všech fyzických prostorech, zejména ve škole, včetně předškolního vzdělávání a péče, nebo během mimoškolních aktivit, kulturních a sportovních činností, jakož i na veřejných prostranstvích.
11. Členské státy se vyzývají, aby zvyšovaly informovanost o důležitosti ochrany všech základních práv, včetně soukromí a osobních údajů, v digitální oblasti a šířily informace o podpoře, která je k dispozici dětským obětem násilí v digitálním prostředí. Členské státy by měly přijmout opatření k zajištění toho, že děti budou v online prostředí v bezpečí (a budou se cítit bezpečně), například opatření ke zlepšení digitální gramotnosti a bezpečnějšímu používání digitálních technologií u dětí, a to srozumitelným jazykem přizpůsobeným jejich věku, vyspělosti a potřebám, aby se děti mohly v digitálním prostředí rozvíjet. To by mělo být také předmětem informačních a vzdělávacích akcí určených rodinám, pečujícím osobám a školám, a to již od útlého věku, s podporou příslušných odborníků, jako jsou centra pro bezpečnější internet.
12. Členské státy se vyzývají, aby nadále spolupracovaly s Komisí na zvyšování ochrany a bezpečnosti dětí online a posílení jejich postavení v digitálním prostředí, zejména prostřednictvím provádění nové Evropské strategie pro lepší internet pro děti a zajištěním účinného prosazování nařízení o digitálních službách. Zvláštní pozornost by se měla věnovat iniciativám na zvyšování informovanosti, pokud jde o nové nástrahy týkající se bezpečnosti a pohody dětí, které přináší umělá inteligence, virtuální světy, nadměrné vystavení digitálnímu obsahu, digitální hrozby (jako jsou nenávistné verbální projevy, kyberšikana, obtěžování, sexuální zneužívání dětí, grooming (navázání citového vztahu s dítětem v online prostředí za účelem zneužívání) a násilný obsah) nebo agresivní marketing, například prostřednictvím cílených opatření na ochranu dětí.

Ochrana integrity a duševního zdraví dětí

13. Členskými státy se doporučuje přijmout veškerá vhodná legislativní, správní, sociální a vzdělávací opatření na ochranu tělesné a duševní integrity dětí. Tato opatření by měla:
  - a) chránit celkovou tělesnou a duševní integritu, rozvoj a blaho dítěte, a to jak ve fyzickém, tak v digitálním prostředí, s náležitým ohledem na zranitelnost dítěte, jeho případné zvláštní potřeby a rizika diskriminace;
  - b) chránit děti před nepatřičným vlivem komerčních zájmů, jako jsou (digitální) hazardní hry, agresivní marketing, konzumace alkoholu, tabáku a nezdravých potravin, a zároveň předcházet rizikům závislosti a chránit děti před nimi.
14. Členské státy by měly ve svých vnitrostátních strategiích v oblasti duševního zdraví označit děti za prioritní cílovou skupinu a poskytovat jim komplexní podporu, včetně prevence duševních poruch a psychologické podpory, a vytvořit prostředí, v němž se děti cítí bezpečně a v němž jsou jejich obavy vyslyšeny.
15. Členské státy by měly zvýšit informovanost, pokud jde o zdraví, včetně otázek týkajících se duševního zdraví a očkování dětí. Členské státy se vyzývají, aby usnadnily provádění dostupných programů podpory zdraví a prevence nemocí zaměřených na děti a aby dětem, u nichž byla diagnostikována rakovina, zaručily včasnou a odpovídající lékařskou péči, psychosociální podporu a pomoc v oblasti vzdělávání. Měly by také zaručit účinný přístup dětí ke zdravé výživě a pravidelné tělesné aktivitě. Tyto programy by se měly věnovat i dětem se závislostmi.
16. Členské státy by měly vyčlenit odpovídající lidské a finanční zdroje na poskytování příslušné zdravotní podpory, včetně přístupu k psychologické podpoře již od raného stadia. Za tímto účelem by členské státy měly co nejlépe využívat dostupné finanční prostředky Unie.

17. Členským státům se doporučuje přijmout veškerá vhodná legislativní, správní, sociální a vzdělávací opatření k prevenci šikany a ochraně dětí před šikanou, včetně kyberšikany, prostřednictvím komplexních plánů proti šikaně. Tato opatření by se měla s ohledem na věk a zranitelnost dětí zaměřit na boj proti násilí, předsudkům a diskriminaci a na podporu empatie a pozitivního a bezpečného prostředí zaměřeného na ochranu ve škole a v jejím okolí, při volnočasových aktivitách a digitálních činnostech. Na přípravě těchto opatření by se měli podílet učitelé a vychovatelé, vzdělávací orgány, zdravotníci (včetně odborníků na duševní zdraví), studenti a rodiny. Opatření by měla zajistit prevenci a včasnou identifikaci a poskytnout jasné pokyny, školení a praktické nástroje zaměřené na to, jak se vypořádat se šikanou a jak ji řešit, pro oběti, přihlízející, jako jsou například učitelé, školní personál, trenéři, studenti, rodiče, a také pro pachatele. Součástí těchto opatření by mělo být také poskytování informací o tom, jak oznámit případ šikany a jak v takovém případě zasáhnout, jak vyhledat pomoc a podporu a jak zvrátit zneužívající a toxické chování.

Obecný rámec integrovaných systémů ochrany dětí

Vytvoření a účinné provádění konzistentního právního a politického rámce

18. Členské státy se vyzývají, aby dále rozvíjely a posilovaly integrované systémy ochrany dětí založené na komplexním vnitrostátním právním a politickém rámci, zejména tím, že:
- vypracují vnitrostátní plány boje proti násilí na dětech a zajištění jejich ochrany;
  - stanoví pro všechny příslušné subjekty v relevantních odvětvích (např. zdravotnictví, vzdělávání a odborná příprava, sociální ochrana, justice, prosazování práva, migrace a azyl, digitální oblast, sport, volný čas, kultura, sdělovací prostředky, finance, podnikání a životní prostředí) povinnost plně respektovat, chránit a dodržovat práva dítěte, a to i při provádění opatření v oblasti prevence, oznamování a ochrany a poskytování účinné podpory reagující na potřeby dětí;
  - zajistí na všech úrovních účinné uplatňování a provádění vnitrostátních i unijních právních předpisů v oblasti ochrany dětí;
  - budou posuzovat nové legislativní a jiné politické návrhy s ohledem na jejich dopad na ochranu dětí z krátkodobého i dlouhodobého hlediska.

Vytvoření koordinačních struktur a mechanismů

19. V reakci na potřeby dětí by členské státy měly přijmout vhodná opatření k posílení koordinace a spolupráce všech příslušných ministerstev a odvětví, a to na různých úrovních působnosti, na místní, regionální i celostátní úrovni a v přeshraničních situacích. Tato spolupráce a koordinace by měla zahrnovat prevenci násilí na dětech, zajištění ochrany dětí a větší integraci vnitrostátních systémů ochrany dětí.
20. Členské státy by měly prosazovat interdisciplinární přístup k ochraně dětí, který by zahrnoval všechny subjekty v oblasti ochrany dětí, včetně soukromých subjektů, orgánů veřejné moci, občanské společnosti, rodiny, pečujících osob a samotných dětí, a zároveň podporovat rodiny jako hlavní pečovatele.
21. Členské státy by měly zejména vyjasnit rozdělení úloh a odpovědnosti mezi veřejnými službami a odborníky pracujícími v oblasti ochrany dětí a zároveň zajistit jejich koordinaci a spolupráci na multidisciplinární úrovni. Členské státy by měly podporovat vhodně regulované a monitorované zapojení soukromého sektoru a organizací občanské společnosti, zejména prostřednictvím certifikace, akreditace, registrace a pravidelného prověřování zařízení, institucí a odborníků poskytujících dětem péči a služby.
22. Členské státy se rovněž vyzývají, aby zřídily nebo jmenovaly orgán pověřený těmito úkoly v oblasti spolupráce a koordinace, a to s náležitým ohledem na stávající celostátní a regionální struktury a mechanismy.

Podpora koordinace s regionálními a místními aktéry

23. Vzhledem k důležité úloze regionálních a místních orgánů při ochraně dětí před násilím je třeba všechna doporučení určená členským státem v tomto dokumentu chápat jako doporučení zahrnující regionální a místní orgány, pokud daná záležitost spadá do jejich působnosti.
24. Měla by být zajištěna účinná koordinace mezi celostátními, regionálními a místními orgány, a to i prostřednictvím výměny zkušeností a osvědčených postupů.
25. Orgány na celostátní a regionální úrovni by měly podle potřeby poskytovat odpovídající podporu místním programům na ochranu dětí, zejména pokud jde o financování, odbornou přípravu, vhodné a dostupné prostory, záruky a protokoly týkající se ochrany dětí, zvyšování informovanosti a integrovanou podporu a monitorování, se zapojením všech příslušných místních odvětví, zúčastněných stran a samotných dětí a za podpory místních intervencí v prostředí dítěte a v dané komunitě.

Posílení lidských a finančních zdrojů

26. Členské státy by měly vyčlenit zvláštní finanční prostředky, aby zajistily, že lidské a finanční zdroje přidělené na služby ochrany dětí budou dostatečné k zajištění účinného integrovaného systému ochrany dětí na celostátní, regionální i místní úrovni a napříč odvětvími. Při zajišťování takového přidělování zdrojů by členské státy měly používat nástroje systematického monitorovací pro výpočet nákladů a sestavování rozpočtu zaměřeného na děti, a to i prostřednictvím co nejlepšího využití dostupných finančních prostředků Unie.
27. Členské státy by měly zajistit odpovídající přidělování zdrojů a podmínky pro zajištění atraktivity pracovních míst, zejména prostřednictvím plánování pracovních sil a rozvoje a poskytování podpory, včetně podpory duševního zdraví odborníků pracujících s dětmi.
28. Členské státy by měly zavést kulturu práv dítěte a odpovědnost všech odborníků a dospělých, kteří jsou v kontaktu s dětmi. Členské státy by měly zvážit systematické vypracovávání protokolů a norem týkajících se postupů a záruk v oblasti ochrany dětí s cílem zajistit, aby všechny organizace pracující pro děti a s dětmi měly zavedeny spolehlivé politiky ochrany dětí a mechanismy pro oznamování případů násilí.
29. Členské státy by měly podporovat rámce kvality pro odborníky pracujícími v oblasti ochrany dětí a dospělé, kteří jsou v kontaktu s dětmi, s cílem zajistit, aby odborníci a pracovníci pracující pro děti a s dětmi na všech úrovních byli prověřováni a přijímáni s náležitou péčí.
30. Členské státy by měly odborníkům v oblasti ochrany dětí poskytnout zvláštní multidisciplinární a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a poradenství, pokud jde o zvláštní kompetence související s právy dětí a normami týkajícími se ochrany dětí. To by mělo zahrnovat vzdělávání, odbornou přípravu a poradenství zaměřené na prevenci násilí na dětech, odhalování prvních příznaků tohoto násilí a účinnou reakci, a dále na dětskou psychologii a komunikaci v jazyce přiměřeném věku, se zvláštním zřetelem na zranitelnost dětí. Měla by být rovněž zajištěna odborná příprava týkající se protokolů koordinace a spolupráce v oblasti ochrany dětí, včetně postupů a určených úloh a odpovědnosti odborníků a orgánů. Členské státy se vyzývají, aby využívaly finanční prostředky z dostupných programů Unie na prohlubování dovedností a rekvalifikaci a na soustavný rozvoj odborných kompetencí odborníků pracujících v oblasti ochrany dětí.

Komplexnější sběr dat, posílení systémů monitorování a hodnocení

31. Členské státy by měly vypracovat zvláštní metodiky správy údajů s cílem posílit rámce pro monitorování a hodnocení svých systémů ochrany dětí.

32. Členské státy by v souladu s právními předpisy o ochraně osobních údajů měly zajistit sběr příslušných oficiálních podrobných statistik a dalších údajů (z administrativních zdrojů, jakož i z průzkumů a jiných typů kvalitativního a kvantitativního výzkumu) týkajících se násilí na dětech a ochrany dětí. Členské státy by rovněž měly vyvinout zvláštní úsilí o další rozvoj analýzy trendů prostřednictvím pravidelného sběru údajů, aby bylo možné provést časovou srovnávací analýzu násilí páchaného na dětech a účinnosti systémů ochrany dětí a posílit sběr údajů o pohřešovaných dětech v Unii.
33. Členské státy se rovněž vyzývají, aby vytvořily systémy monitorování a hodnocení odpovídající pravomocím celostátních a regionálních orgánů, které budou zahrnovat ukazatele práv a kvality života dětí. Toto monitorování a hodnocení by mělo zajistit, že systémy ochrany dětí budou nezávisle monitorovány. Tuto povinnost by mohla plnit zejména nezávislá vnitrostátní instituce pro práva dětí nebo veřejný ochránce práv dětí s odpovídajícími zdroji.
34. Členské státy by měly pokračovat ve výzkumu týkajícím se násilí na dětech a integrovaných systémů ochrany dětí. Aby se dostupné údaje přímo týkaly dětí, měl by být výzkum zaměřen také na přímou účast dětí a zahrnovat nezbytné procesní záruky a opatření na ochranu údajů, jakož i informace, metody a nástroje, které jsou přístupné a vhodné pro děti. Měly by být citlivé k vývojovému stadiu dětí a jejich kulturní a jazykové rozmanitosti a měly by být přístupné dětem se zdravotním postižením a dětem různého věku a původu. Výsledky výzkumu by měly být analyzovány a interpretovány způsobem, který bude upřednostňovat pohledy a zkušenosti dětí, čímž se zajistí, že hlasy a potřeby dětí budou vyslyšeny a budou hrát ústřední úlohu ve výzkumném procesu a jeho výsledcích.

Kontinuita komplexních a koordinovaných služeb pro řešení potřeb dětí

Potřeba proaktivní a systémové prevence všech forem násilí na dětech

35. Členské státy by s cílem zabránit násilí na dětech měly v rámci svých integrovaných systémů ochrany dětí zajistit dostatečná preventivní opatření a opatření včasné identifikace, včasného varování a včasné podpory.
36. Členské státy se vyzývají, aby podporovaly bezpečné a inkluzivní prostředí ve vzdělávání, včetně předškolního vzdělávání a péče, a v odborné přípravě, a zároveň bojovaly proti diskriminaci a reagovaly na konkrétní zranitelná místa. Členské státy by měly mimo jiné zvyšovat informovanost dětí o jejich právech a podpůrných službách, poskytovat odborníkům školení o prvních příznacích násilí a souvisejících protokolech, monitorovat a podporovat duševní zdraví a blaho dětí a učitelů, zajistit, aby byly v oblasti ochrany dětí zavedeny příslušné záruky a protokoly, a koordinovat úsilí mezi sektorem vzdělávání a dalšími sektory s cílem poskytnout plnou podporu rodinám a dětem, kterých se dotýkají události z mimoškolního prostředí.
37. Členským státům se doporučuje zakázat tělesné tresty u dětí za všech okolností a posílit integrované podpůrné služby pro děti a jejich rodiny. Členské státy by měly rodinám poskytnout nezbytnou sociální ochranu a podporu, aby byl zajištěn rozvoj a blaho dětí, a to i prostřednictvím účinné prevence těchto trestů a včasné intervence. Členské státy by rovněž měly poskytovat podporu rodičům a rodinám a zajistit nezbytné podmínky, aby se zabránilo rozdělení rodin, v souladu s nejlepším zájmem dítěte.

Zajištění oznamování a postupování případů násilí na dětech

38. Členské státy by měly zavést bezpečné, důvěrné, vstřícné a dostatečně propagované mechanismy pro podávání stížností a oznámení, které budou respektovat práva dítěte, zejména právo na soukromí, například prostřednictvím nepřetržitých linek důvěry, tísňových linek a online služeb. Tyto mechanismy by měly být snadno přístupné, používat jazyk, který je přiměřený věku dětí, a být přizpůsobeny zvláštním potřebám dětí. Členské státy by měly přijmout vhodná opatření, aby zajistily, že děti budou dobře informovány o svých právech, a mohly tak tyto mechanismy využívat.

39. Členským státům se doporučuje, aby jasně definovaly pravidla pro oznamování případů násilí na dětech. Pokud je do násilí zapojen nositel rodičovské odpovědnosti nebo pokud by mohlo dojít k jinému střetu zájmů mezi dětskou obětí a nositelem rodičovské odpovědnosti, členské státy by měly zohlednit nejlepší zájem dítěte a zajistit, aby jakýkoli úkon vyžadující souhlas nebyl podmíněn souhlasem nositele rodičovské odpovědnosti.
40. Odborníci, zejména ti, kteří jsou v úzkém kontaktu s dětmi v oblasti ochrany dětí, vzdělávání, péče o děti a zdravotní péče, by měli být v souladu s unijním a vnitrostátním právem povinni podat příslušným orgánům oznámení, pokud mají důvodné podezření, že byl spáchán trestný čin nebo že k němu pravděpodobně dojde.
41. Pro oznamování případů násilí na dětech by měly být k dispozici všem dětem, nositelům rodičovské odpovědnosti vůči nim nebo jiným vhodným dospělým osobám zastupujícím jejich zájmy i třetím osobám mechanismy pro podávání stížností.
42. Členské státy by měly zřídit komplexní multidisciplinární mechanismy pro postupování stížností týkajících se násilí na dětech, které by zahrnovaly všechna příslušná odvětví včetně zdravotnictví (i pokud jde o duševního zdraví), sociální ochrany, vzdělávání a justice a prosazování práva.
43. Tyto mechanismy pro podávání stížností, oznamování a postupování případů by měly mít odpovídající zdroje a měly by být dobře koordinovány v rámci integrovaného systému ochrany dětí, aby nedocházelo ke zbytečným průtahům v poskytování podpory.

Poskytování kontinuálních víceodvětvových podpůrných služeb v případech násilí na dětech

44. Členské státy by měly zajistit integrované vedení případů s komplexní a věku uzpůsobenou podporou, jako je lékařská péče, emocionální, psychologická a vzdělávací podpora a jakákoli další vhodná podpora, kterou vyžaduje konkrétní situace dítěte. Členské státy by měly zajistit jmenování vhodné dospělé osoby, která je v kontaktu s dítětem a která je ve spojení s kontaktními osobami příslušných orgánů.
45. Členské státy by měly zajistit příslušnou koordinaci se sociálními službami, aby poskytly pomoc a podporu dětským obětem, jejich rodinným příslušníkům a dalším pečujícím osobám, jakmile příslušné orgány získají důvodné podezření, že došlo k násilí. Zvláštní programy podpory a včasné intervence by měly být zavedeny také pro děti, které se dopustily trestného činu nebo je u nich pravděpodobné, že trestný čin spáchají, a to z důvodů, které jednoznačně souvisejí s jejich rodinnou nebo životní situací.

Deinstitucionalizace a přechod ke kvalitní rodinné a komunitní péči a službám s ohledem na nejlepší zájem dítěte

46. Členské státy by měly přijmout veškerá opatření k zajištění toho, že bude upřednostňována rodinná a komunitní péče, přičemž prvořadým hlediskem je nejlepší zájem dítěte, a že při umisťování dětí do náhradní péče bude brán náležitý ohled na potřeby a přání každého dítěte. Chudoba by nikdy neměla být jediným důvodem pro umístění dětí do náhradní péče.
47. Členské státy by měly investovat do kvalitních rodinných a komunitních služeb mimo pobytové zařízení, včetně dostupného bydlení, aby co nejdříve podpořily děti se zdravotním postižením a jejich rodiny a zabránily tak umisťování dětí se zdravotním postižením do ústavů a podpořily jejich plné začlenění a zapojení do komunity.
48. Členské státy by měly s ohledem na nejlepší zájem dítěte podporovat vnitrostátní strategie a programy na urychlení deinstitucionalizace a přechodu ke kvalitním rodinným a komunitním službám péče o děti bez rodičovské péče a děti se zdravotním postižením. Členské státy by měly přijmout a využívat osvědčené postupy deinstitucionalizace dětí se zdravotním postižením, aby posílily přechod z ústavní péče k službám poskytujícím podporu v rámci komunity.

49. V zájmu zajištění přechodu k deinstitucionalizaci v nejlepším zájmu dítěte se členské státy vyzývají, aby se zabývaly otázkou nedostatečného počtu pěstounských rodin, zejména pro děti v nestabilních situacích nebo se složitými potřebami nebo s cílem udržet sourozence pohromadě. Měly by být zejména přiděleny odpovídající zdroje na zajištění příslušných podpůrných služeb pro komunitní nebo rodinnou péči. Mělo by být rovněž zajištěno odpovídající prověřování a monitorování a mělo by být vynaloženo veškeré úsilí, aby se zabránilo opakujícímu se umístování dětí, které nežijí se svou původní rodinou. Měly by být zváženy osvědčené postupy, pokud jde o přechod a znovuzачlenění do původní rodiny. Je třeba se vyhnout umístování dětí bez rodinné péče na nevhodných místech (např. v hotelových nebo nemocničních pokojích), ledaže by se jednalo o co možná nejkratší nouzové přechodné období a byla by zavedena příslušná ochranná opatření.
50. Členské státy by rovněž měly poskytovat komplexní podpůrné a přípravné programy na pomoc dětem a mladým dospělým, včetně dětí a mladých dospělých se zdravotním postižením a migrujících dětí bez doprovodu, které přecházejí z náhradní péče, ze systému ústavní péče či z jiných uzavřených nebo polouzavřených zařízení do samostatného života a plného začlenění do komunity. Členské státy se vyzývají, aby v rámci svých vnitrostátních systémů ochrany dětí zajistily vypracování zvláštních plánů na předcházení obchodování s lidmi, včetně dětí z institucionálních zařízení nebo zařízení uzavřeného typu.

Směrem k justici stále více zohledňující potřeby dětí

51. Členské státy by měly přijmout nezbytná opatření k odstranění nedostatků ve schopnosti vnitrostátního systému soudnictví řešit potřeby dětí a usnadnit účinný výkon jejich práv. Členské státy by měly v souladu s příslušnými vnitrostátními a unijními pravidly zejména usilovat o to, aby:
- soudní řízení, jichž se účastní děti, byla přizpůsobena jejich věku, potřebám a zranitelnosti;
  - děti byly před soudním řízením, v jeho průběhu i po něm individuálně posuzovány a náležitě podporovány na základě konkrétních okolností případu, a to v souladu s jejich zvláštními potřebami a s ohledem na jejich věk, vyspělost a názory;
  - děti s ohledem na jejich zvláštní zranitelnost a s přihlédnutím k posouzení jejich potřeb mohly během trestního řízení využívat zvláštních ochranných opatření, včetně používání komunikačních technologií a jiných technických nástrojů, pokud jde o podávání svědectví nebo dokazování;
  - děti dostávaly informace o způsobech přístupu ke spravedlnosti, o obecných aspektech vedení soudních řízení, které se jich týkají, a o svých právech v rámci těchto řízení, a to ve snadno přístupném a k dětem vstřícném jazyce, s přihlédnutím k případným zvláštním potřebám;
  - děti byly vyslechnuty v soudních řízeních ve všech záležitostech, které se jich týkají, a byla jim poskytnuta skutečná a účinná možnost vyjádřit svůj názor, ať už přímo, nebo prostřednictvím zástupce; jejich názory by měly být zohledněny v záležitostech, které se jich týkají, v souladu s jejich věkem a vyspělostí a mělo by se zabránit sekundární viktimizaci způsobené opakovanými výslechy a šetřeními;
  - děti měly přístup k právní pomoci, která zahrnuje bezplatnou a účinnou právní pomoc v podobě právního poradenství a právního zastoupení ve všech fázích soudního řízení;
  - děti měly přístup k bezplatným tlumočnickým a překladatelským službám ve všech fázích soudního řízení;
  - děti v přeshraničních případech měly přístup k možnosti využít videokonference nebo jiné technologie komunikace na dálku s cílem účastnit se řízení a dokazování;
  - děti byly po celou dobu soudního řízení doprovázeny nositelem rodičovské odpovědnosti nebo jinou vhodnou dospělou osobou;
  - bylo chráněno soukromí a osobní údaje dětí, které se účastní soudních řízení;

- k) zbavení dětí (a zejména migrujících dětí) osobní svobody se vždy používalo jako krajní opatření, omezené na nejkratší vhodnou dobu a podložené individuálním posouzením dítěte, a aby byly k dispozici odpovídající alternativní opatření;
  - l) byla podporována prevence recidivy prostřednictvím rozvoje vhodných preventivních a rehabilitačních programů pro osoby, které byly odsouzeny za trestný čin představující násilí na dětech;
  - m) byly k dispozici alternativy k soudnímu řízení, jako jsou služby restorativní justice, mediace, odklon od trestního stíhání a alternativní řešení sporů, kdykoli mohou sloužit nejlepšímu zájmu dítěte, aniž by však tyto alternativy bránily dítěti v přístupu ke spravedlnosti prostřednictvím soudního řízení.
52. Členské státy by měly vytvořit společný rámec pro spolupráci a koordinaci mezi odborníky, kteří pracují s dětmi nebo pro děti v rámci soudních řízení nebo zásahů, které se týkají dětí nebo na ně mají dopad.
53. Členské státy by měly vyčlenit zvláštní finanční prostředky na zajištění cílené spolupráce a koordinace mezi různými subjekty s cílem zajistit podporu dětem, které se pohybují v rámci systému soudnictví, zejména obětem trestných činů, a to i prostřednictvím zřizování dětských domů podle modelu Dětského domu (*Barnahus*) nebo jiného rovnocenného modelu, který zohledňuje práva dítěte. Členské státy by měly co nejlépe využívat dostupné finanční prostředky a technickou podporu na úrovni Unie.
54. Členské státy by měly posílit spolupráci v případech ochrany dětí s přeshraničními důsledky, a to i prostřednictvím pomoci ústředních orgánů příslušných členských států určených podle nařízení Rady (EU) 2019/1111⁽⁸⁴⁾, například zintenzivněním preventivních opatření, sdílením osvědčených postupů mezi členskými státy, konkrétně v rámci Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, a usnadněním a posílením nadnárodní spolupráce mezi subjekty, které poskytují podporu dětem.

Zvláštní opatření na ochranu migrujících dětí

55. Při provádění paktu o migraci a azylu a souvisejících reforem svých přijímacích systémů by členské státy měly zajistit, aby ochrana dětí byla ústředním tématem a aby se neustále zohledňoval nejlepší zájem dítěte. To zahrnuje jasné a včasné postupy pro individuální posouzení nejlepšího zájmu a zajištění toho, že veškerá příslušná řízení a přijímací systémy budou prioritně přizpůsobeny věku, potřebám a zranitelnosti dětí v souladu s unijním a mezinárodním právem. Integrované systémy řízení případů by měly zahrnovat a maximalizovat nezbytnou synergii úsilí a informací mezi státními subjekty a institucemi, včetně vnitrostátních služeb pro ochranu dětí a občanské společnosti, a mezinárodními organizacemi a podporovat jejich zapojení do procesů operativní podpory a monitorování, zejména na hranicích. Zvláštní úsilí by mělo být věnováno zajištění přístupu dětí ke specializovaným službám a organizacím v odlehlých lokalitách.
56. Jako nezbytnou součást integrovaných systémů ochrany dětí v případě dětí bez doprovodu by členské státy měly vyvinout zvláštní úsilí o rozšíření a posílení systémů opatrovnictví těchto dětí, mimo jiné prostřednictvím rychlého ustanovení dostatečného počtu opatrovníků nebo zákonných zástupců, jakož i prostřednictvím účasti na činnostech Evropské opatrovnícké sítě, identifikace osvědčených postupů a sdílení odborných znalostí. Členské státy by rovněž měly zajistit účinnou podporu všech dětí bez doprovodu při přechodu do dospělosti.

⁽⁸⁴⁾ Nařízení Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (Úř. věst. L 178, 2.7.2019).

57. Členské státy se vyzývají, aby budovaly vnitrostátní integrované systémy ochrany dětí, které jsou připraveny čelit různorodým situacím migrujících dětí (dětí bez doprovodu, oběti obchodování s lidmi, děti žádající o mezinárodní ochranu nebo o sloučení s rodinou a děti začleňující se do místní komunity s přístupem k obecným službám). Členské státy by měly zajistit, aby systémy ochrany dětí měly k dispozici dostatek zdrojů a aby jejich pracovníci byli náležitě vyškoleni k řešení specifických problémů, kterým tyto děti čelí, a aby organizace, které jsou v přímém kontaktu s dětmi, měly zavedeny vnitřní politiky pro ochranu dětí. Osoby, které přicházejí do styku s dětmi, by měly být zejména informovány a proškoleny v oblasti mezikulturní komunikace a aspektů souvisejících s duševním zdravím. Členské státy se vyzývají, aby zajistily, že všem dětem budou poskytnuty příslušné informace o jejich právech a postupech, a to způsobem, který je k nim vstřícný a je přiměřený jejich věku a situaci.
58. Členské státy by měly zvýšit účast migrujících dětí a dětí pocházejících z přistěhovaleckého prostředí, včetně předškolního vzdělávání a péče, a zároveň zajistit, aby tyto programy mohly sloužit dětem s odlišným kulturním a jazykovým zázemím. Měla by být rovněž podporována doprovodná opatření, která zajistí, aby vysídlené děti udržovaly vazby se svou zemí původu.

Ochrana dětí jako globální priorita Unie

Posílení integrovaného přístupu k ochraně dětí v rámci vnější činnosti

59. Členské státy by měly v rámci své vnější činnosti hájit práva dítěte, a to včetně zahraniční diplomacie, rozvojové spolupráce a humanitární činnosti, jak je stanoveno v nástrojích mezinárodního práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva, se zvláštním důrazem na právo na život bez násilí a právo na ochranu.
60. Členské státy by měly zajistit, aby jejich vnější činnost přispívala k boji proti všem formám násilí na dětech, jako je např. domácí násilí, obchodování s lidmi, pohlavní zneužívání, genderově podmíněné násilí včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů a dětských sňatků, jakož i všechny formy šikany a tělesných trestů. Členské státy se vyzývají, aby v rámci vnější podpory zvážily integrovaný přístup k ochraně dětí, včetně sociální ochrany.
61. Členské státy by měly zmírňovat bezprostřední a dlouhodobé dopady ozbrojených konfliktů na děti, upřednostňovat ochranu dětí v oblastech konfliktu, předcházet šesti závažným způsobům porušování práv dětí a reagovat na ně, prosazovat dodržování mezinárodního práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva všemi stranami konfliktu, napomáhat rehabilitaci a opětovnému začlenění dětí, které byly dříve spojeny s ozbrojenými silami a ozbrojenými skupinami, a usnadňovat jejich návrat a repatriaci ⁽⁸⁵⁾.
62. Členské státy by měly posílit svou reakci na specifické potřeby a zranitelnost dětí postižených ozbrojeným konfliktem a podporovat komunitní integrované systémy sociální ochrany přizpůsobené věku a pohlaví v zemích postižených konfliktem s cílem předcházet a zmírňovat porušování práv dětí, reagovat na ně a tato práva vymáhat.
63. Členské státy by měly podporovat účinná opatření k zajištění odpovědnosti za závažná porušení práv dětí v ozbrojených konfliktech.

Vymýcení dětské práce

64. Členské státy by měly zintenzivnit své úsilí o úplné odstranění dětské práce, zejména zabráněním využívání dětské práce v dodavatelských řetězcích společností působících v Unii i mimo ni. Členské státy se rovněž vyzývají, aby předcházely dětské práci a řešily její základní příčiny, mimo jiné prostřednictvím integrovaného přístupu k sociální ochraně dětí a rodin v rámci vnější podpory.

⁽⁸⁵⁾ S ohledem na obecné zásady EU týkající se dětí a ozbrojených konfliktů.

65. Členské státy by měly podpořit úsilí o mezinárodní spolupráci nejen přijetím politiky nulové tolerance vůči dětské práci, ale také zajištěním důstojné práce pro dospělé a mladé lidi, kteří překročili minimální věk pro výkon práce, s cílem dosáhnout všeobecného přístupu k sociální ochraně, podporou základních práv při práci a prosazováním sociálního dialogu.

Ochrana dětí před dopady změny klimatu a environmentálních rizik na jejich práva

66. Členské státy se vyzývají, aby do rozhodování souvisejícím se změnou klimatu zapojily děti a posílily občanskou společnost, včetně organizací zabývajících se právy dětí. Členské státy se vyzývají, aby zajistily, že děti budou moci svobodně vyjadřovat své názory a že tyto názory budou zohledněny při navrhování a provádění souvisejících opatření, zejména pokud jde o procesy přizpůsobování se změně klimatu.
67. Členským státům se doporučuje, aby předcházely dopadům environmentálních rizik a škod na práva dětí a napravovaly je a aby do svých plánů na přizpůsobení se změně klimatu a zmírnění jejich dopadů začlenily přístup citlivý k dětem a zohledňující jejich ochranu. Měla by být zavedena zvláštní řešení týkající se dětí, která by umožnila zmírnit krátkodobé i dlouhodobé dopady změny klimatu na práva dětí, včetně přijetí přístupu k migraci a vysídlování vyvolaným změnou klimatu založeného na právech dítěte.

Využití příležitostí, které nabízí stávající podpůrná akce Unie

68. Členské státy by měly k dalšímu rozvoji a posílení svých systémů ochrany dětí a k jejich integrovanému fungování v nejlepším zájmu dítěte využívat a podporovat zúčastněné strany a odborníky zapojené do těchto systémů, a těžit tak ze široké škály nástrojů, které mají k dispozici na úrovni Unie, jako jsou právní a politické nástroje, komunikační, vzdělávací a informační činnosti, výměna osvědčených postupů, mapování a podávání zpráv o pokroku a finanční a technická podpora.
69. Členské státy se vyzývají, aby při programování a provádění fondů EU zajistily koordinovaný přístup na celostátní, makroregionální, regionální a místní úrovni a aby do přípravy, revize, provádění a monitorování programů financovaných z fondů EU zapojily i místní a regionální orgány, organizace občanské společnosti včetně organizací pracujících s dětmi a pro děti a sociální a hospodářské partnery.
70. Členské státy se vyzývají, aby využívaly a propagovaly Platformu EU pro účast dětí, která je speciálně navržena tak, aby posílila hlasy dětí a spojila stávající mechanismy účasti dětí na úrovni Unie.
71. Členské státy se vyzývají, aby aktivně sdílely osvědčené postupy a důkazy o modelech integrace služeb ochrany dětí a přispívaly k práci sítě EU pro práva dětí. Tento příspěvek by měl usnadnit dialog a vzájemné učení mezi členskými státy.
72. Členské státy by měly podporovat používání nástrojů, jako jsou nástroje pro vlastní monitorování, k posouzení kvality svých rámců pro monitorování a hodnocení ochrany dětí a stávajících systémů údajů, a v případě potřeby podporovat vypracování a provádění akčních plánů na zlepšení dostupnosti, kvality a srovnatelnosti údajů týkajících se ochrany dětí.
73. Členské státy se vyzývají, aby co nejlépe využívaly již existující spolupráci a koordinaci mezi příslušnými zúčastněnými stranami včetně mezinárodních partnerů, jako je Rada Evropy, Mezinárodní organizace práce a Organizace spojených národů, a občanskou společností na celounijní, národní, regionální a místní úrovni.

74. Členské státy se vyzývají, aby při provádění tohoto doporučení, jakož i v dalších příslušných oblastech Strategie EU pro práva dítěte co nejlépe využily podpory poskytované Agenturou Evropské unie pro základní práva, zejména pokud jde o technickou pomoc a metodickou podporu, například při navrhování a provádění sběru údajů.

Ve Štrasburku dne 23. dubna 2024.

Za Komisi
Dubravka ŠUICA
místopředsedkyně
